

Б.1. ДЫНАМІЧНА-ЛАКАТЫЎНЫ ТЫП

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

Від	Мадэль	Структурная схема	Прыклады
Рух аб'екта ад пачатковага пункта	Агенс – прэдыкат – дырэктыў-старт	Pron Pers _{nSing} – ∅ – N _{gSing}	<i>Кавылёк глядзеў, глядзеў, // Быццам вымавіць хацеў: – Ты – з падвала?</i> – Я – з Урала (А. Пысін); – Я – з Мінска (І. Мележ)
		Pron Pers _{nPlur} – ∅ – N _{gSing}	– Яны з Оршы, – кінуў на дзяўчат гаспадар (А. Дзялендзік)
		Pron Pers _{nPlur} – ∅ – N _{gPlur}	– А мы, таварышы, з Сібіры (А. Пысін); – Мы – з Туранёў (І. Мележ)
		Pron Pers _{nSing} – ∅ – N _{gPlur}	– Я – з Баранавічаў, – адказаў нерашуча хлопец (А. Бажко)
		Pron Pers _{nSing} – ∅ – Adv	– Ты здалёку? – запытаў сусед і сеў побач (В. Казько)
		Pron Pers _{nPlur} – ∅ – Adv	– Адкуль вы? (А. Куляшоў)
		N _{nSing} – ∅ – N _{gSing}	– А Віктар што – з вайны? – здзівілася Сцепаніда (В. Быкаў)
		N _{nSing} – ∅ – N _{gPlur}	<i>Хіба Тацяна з агледзін? – запытала маці і дадала: – Хутка вы</i> (Г. Багданава)
		N _{nPlur} – ∅ – N _{gSing}	<i>Цягнікі з вакзала... Няспынна... І ўдзень і ноччу</i> (Янка Брыль)
Усяго (у межах мадэля)			9
Рух суб'екта да канечнага пункта	Агенс – прэдыкат – дырэктыў-фініш	Pron Pers _{nSing} – ∅ – Adv	– Куды, ты, Чаротны? (А. Кулакоўскі); – Ты, Ігар, куды? – Па цукерку. Да дзеда (А. Карпюк); – Куды ж ты, дачушка? Людзі на парог, а ты за парог? (А. Кудравец); – Ты куды? – перапыніла яе мачыха (І. Мележ)
		Pron Pers _{nPlur} – ∅ – Adv	– Куды вы? Такія мясціны любяць злыя духі – джыны (В. Іпатэва)

Від	Мадэль	Структурная схема	Прыклады
		Pron Pers _{d Sing} – ∅ – Adv	– Табе куды? – запытаўся дзіцель ужо на хаду (Б. Сачанка)
		Pron Pers _{d Plur} – ∅ – Adv	– А вам далёка? – запытаў нас дзядзька (Кузьма Чорны)
		N _{n Sing} – ∅ – N _{a Sing} – Pron Adj	Галогоўскі – у горада свой родны. // Падгол – у любімы калгас (П. Броўка)
		N _{n Plur} – ∅ – N _{a Sing}	– Мужчынь – на завод, – адказаў шафёр (І. Канановіч); – Хлопца – у вёску. Да дзеда Ягора (Я. Сіпакоў)
		N _{n Sing} – ∅ – N _{a Plur}	– А можа, цягнік – на Петраград? (П. Глебка); – Вольга у Баранавічы. На практыку («Звязда»)
		N _{n Plur} – ∅ – N _{a Plur}	Каласнікі ў Плюсы. На працу («Браслаўская звязда»)
Усяго (у межах мадэлі)			8
Рух суб'екта ад пачатковага пункта да канечнага	Агенс (імпл.) – прэдыкат – дырэктыў-старт – дырэктыў-фініш	Pron Pers _{n Sing} – ∅ – Pron Pers _{n Sing} – N _{a Sing}	– А я з гасцей ды ў госці, – пачала Марыля не дужа гнуткім языком (І. Чыгрынаў); – Я ад цябе – да маці (К. Кірэенка)
		Pron Pers _{n Plur} – ∅ – Pron Pers _{n Sing} – N _{a Sing}	Дзеці з дому – на рэчку (С. Баранавых)
		Pron Pers _{n Plur} – ∅ – Pron Pers _{Plur} – N _{a Sing}	– Мы ад іх да бацькі (Б. Сачанка)
		Pron Pers _{n Plur} – ∅ – N _{g Sing} – N _{a Sing} – Adj – Adj	Мы з начы глухой – у вечны свой світанак (Р. Баравікова)
		N _{n Sing} – ∅ – N _{g Sing} – N _{a Sing} – Adj	Прабег шарак, узняўшы хруст, // Прачнуўшыся ад сну. // Птушыны піск – з куста на куст. // Бы студзіў хто жаўну (П. Броўка)

Від	Мадэль	Структурная схема	Прыклады
		$N_{nPlur} - \emptyset - N_{gSing} - N_{aSing}$	<i>І пачалося: – Майна! Віра! З паверха на паверх // Сустрэчны рух і бег... (Э. Валасевіч)</i> <i>Дзяўчаты з лесу – у поле (П. Броўка)</i>
		$N_{nPlur} - \emptyset - N_{gPlur} - N_i - Adj_{nSing} - Adj_{gPlur}$	<i>Маладыя людзі ад родных ніў – на франтах («Звязда»)</i>
		$N_{nSing} - \emptyset - Adv - N_{aSing}$	<i>Міхась сунуў у арміі. Адтуль хлопец – у горад. Вяртацца назад не сму (Л. Левановіч)</i>
		$N_{nPlur} - \emptyset - N_{gPlur} - Adv - N_{gSing}$	<i>Воснічча ўбачылі яшчэ на золаку. Усе людзі з хат – туды, да мажарышча (А. Бялевіч)</i>
Усяго (у межах мадэлі)			9
Рух суб'екта ў канкрэтным напрамку без указання на пачатковы або канечны пункт	Агенс – прэдыкат – транзітыў	$Pron Pers_{nSing} - \emptyset - Pron Pers_{iSing}$	<i>– А ты – за мной. Па маіх слядах трымай. Тут нямаго ўжо, – сказаў зводдаль Рыбак (В. Быкаў)</i>
		$Pron Pers_{nSing} - \emptyset - Pron Pers_{iPlur}$	<i>– Я – услед за імі. Спыніўся каля зямлянкі і чую: камандзір паклікаў (В. Быкаў)</i>
		$Pron Pers_{nPlur} - \emptyset - Pron Pers_{iPlur}$	<i>– Мы – услед за імі. Да самай хаты. Там нас сустрэла цётка, запрасіла зайці (А. Бачыла)</i>
		$Pron Pers_{nSing} - \emptyset - Adv$	<i>– Пабачышся з сёстрамі і адразу вяртайся назад. А я – насустрач. Буду чакаць на ўзлеску (У. Корбан)</i>
		$Pron Pers_{nPlur} - \emptyset - Adv$	<i>Міхал падвядзе людзей да вёскі. А мы – насустрач (І. Канановіч)</i>
		$N_{nSing} - \emptyset - Adv$	<i>Насустрач войска, // Пыльныя пілоткі. // Гарматы. // Танкі. //</i>

Від	Мадэль	Структурная схема	Прыклады
			<i>Пыльныя ствалы</i> (А. Пысін); <i>Паперадзе – Тайдо, зладу – Кос</i> (Я. Маўр); <i>Дарога полем, // Блізка лес. // Насустрач – афіцэр СС</i> (П. Броўка)
		$N_{nPlur} - \emptyset - Adv - N_{iSing}$	<i>Наступны ўзм... і воля. // Насустрач – сінню! – акіян</i> (Т. Бондар)
		$N_{nSing} - \emptyset - N_{iSing}$	<i>Над згадка... ціша сышлася. – І зноў вятрыска калыша сцяну хмызняк... // Бяда ж – за дзяўчынкай. Каторы ўжо круг</i> (Т. Бондар)
		$N_{nSing} - \emptyset - N_{iPlur}$	<i>Алшка, // Мірон, // І Зянон – // Па карчах, // Па кустах чаўздагон</i> (А. Пысін); <i>Насустрач прыгодам.... З інструктарам і ўрачом</i> («Настаўніцкая газета»)
		$N_{nPlur} - \emptyset - N_{nPlur}$	<i>Малыя – за дарослымі. І ў поле, і ў лес, і на рэчку</i> (Л. Калюга)
		$Pron Pers_{nSing} - \emptyset - N_{aSing}$	<i>– Я пайду дарогай. А ты – паўз лес. Сустрэнемся ў Хведара</i> (В. Быкаў)
		$Pron Pers_{nPlur} - \emptyset - N_{aSing}$	<i>– Па дарозе нельга. Пасты. Мы – цераз хмызняк. У Смалярні нас ужо чакаюць</i> (В. Быкаў)
		$Pron Pers_{nPlur} - \emptyset - N_{aPlur}$	<i>Самая вялікая праблема – культурны ўзровень жыхароў Гродна. У нас вялікая колькасць дарожак і сцежак. І пры гэтым усе – праз газоны і клумбы. Хоць ты загародку пастаў</i> («Звязда»)
		$N_{nSing} - \emptyset - N_{aSing}$	<i>Ісці па вуліцы не хацелася. Там заўсёды людна. І Міхась – паўз гароды, збіваючы нагамі халодную начную расу</i> (В. Хомчанка)

Від	Мадэль	Структурная схема	Прыклады
		$N_{nSing} - \emptyset - N_{aPlur}$	<i>Стаміўшыся ад бессэнсвай, ага начнога блукання, ад холаду і снегу, Іван – праз некалькі насыны і пагурынкi. Ён хацеў трапіць у Журоўку, у тую сааісную хату, дзе было так цёпла і ўтульна (М. Капыловіч)</i>
		$N_{nPlur} - \emptyset - N_{aSing}$	<i>Пасля ўжосі перавялі ў мястэчка. Пакідаючы вёску, Раман бачыў: праз Журоўку – салдаты. Няспынна і бясконца («Мінская праўда»)</i>
		$N_{nPlur} - \emptyset - N_{aPlur}$	<i>– Мы знаходзіліся на левым флангу групоўкі, якая наступала на Берлін. Там наша дывізія трапіла ў акружэнне. Было загадана выходзіць. Здарылася арыгінальная сустрэча. З акупаў – нашы салдаты (а трэба было выбірацца) («Звезда»)</i>
Усяго (у межах мадэлі)			17
Мэта руху	Агенс – прэдыкат – фінітыў-1	$Pron Pers_{nSing} - \emptyset - N_{iSing}$	<i>– Так, так няможна! Род звядзеца, // Калі магіл не шанаваць... // Стары падняў з травы вядзерца: // – А я во – з хварбай, маляваць (Н. Гілевіч); – Я – на справе (А. Дудараў) – З чым яны на гэты раз (А. Петрашкевіч)</i>
		$Pron Pers_{nPlur} - \emptyset - N_{iSing}$	<i>– Мы – на справе. Да старшыні (І. Мележ); – Я... на прыём. Да цябе (І. Шамякін)</i>
		$N_{nSing} - \emptyset - N_{iSing}$	<i>Перш за ўсё на распарадку – // У садочак на зарадку (А. Пысін);</i>
		$N_{nPlur} - \emptyset - N_{iPlur}$	<i>Педагагічны савет закончыўся. Усе настаўнікі – на справах. Некаторым трэба было праводзіць класныя гадзіны (а было гэ-</i>

Від	Мадэль	Структурная схема	Прыклады
			<i>та ў чацвер), у некаторых былі факультатывы і гурткі («Настаўніцкая газета»)</i>
Усяго (у межах мадэлі)			4
Дзеянне як мэ-та руху	Агенс – прэдыкат – фінітыў-4	Pron Pers _{nSing} – ∅ – N _{aSing}	<i>Уваходзіць Таіаў зюля. – Па грыбы, па арэхі? (А. Дзялендзік);</i> <i>– Я на паляванні, – сказаў Франц Леанідавіч і дадаў: – Давайце са мной! (Браслаўская звязда)</i>
		Pron Pers _{nPlur} – ∅ – N _{aSing}	<i>– Мы, – на паляванні, – адказаў егер нацпарка. – На ціхае. У грыбы («Браслаўская звязда»)</i>
Усяго (у межах мадэлі)			2
Рух суб'екта, суадносны з працягласцю	Агенс – прэдыкат – дыменсіў-1	Pron Pers _{dPlur} – ∅ – Adv	<i>– А вам далёка (В. Быкаў)</i>
		Pron Pers _{nPlur} – ∅ – Adv	<i>– Вы – далёка (М. Капыловіч)</i>
		Pron Pers _{nSing} – ∅ – Adv	<i>– Ты – далёка (В. Казько)</i>
		Pron Pers _{dSing} – ∅ – Adv	<i>– Табе далёка, – перапыніў Ганну Міканор (І. Мележ)</i>
Усяго (у межах мадэлі)			4
Рух суб'екта, суадносны са спосабам	Агенс – прэдыкат – дыменсіў-3	Pron Pers _{nSing} – ∅ – Adv	<i>– Я – мігам. На адной назе (А. Макаёнак)</i>
		Pron Pers _{nPlur} – ∅ – Adv	<i>– Мы хутка. Ты пасядзі тут, – сказаў ён Цімошкіну (В. Быкаў)</i>
Усяго (у межах мадэлі)			2
	Агенс – прэдыкат –	Pron Pers _{nSing} – ∅ – N _{aSing}	<i>– Ты пабудзь. А я – на хвілінку (В. Быкаў)</i>
		N _{nSing} – ∅ – Adv	<i>Мікалай паспрабаваў злавіць папутку. Але ні адна машына не</i>

Від	Мадэль	Структурная схема	Прыклады
	медыятыў-1		<i>спынялася. І хлопец – пехатой. Ён ведаў, што вёска не вельмі далёка і што хутка б'оць дама</i> (А. Кулакоўскі)
		$N_{nPlur} - \emptyset - Adv$	<i>А немцы, немцы – ургумём. Ён палівае іх агнём</i> (П. Броўка); <i>А шнур (жураеў) гарваны – нізам, нізам...</i> (А. Пысін); <i>Выйшлі яны пагуляць. А ён сустрэч жанчына з каляскаю</i> (Г. Багданава); <i>– Ты не на матацыкле? – спытаў Валера, скіроўваючы думкі Ігната на шлях</i> (А. Кудравец)
		$Pron Adj_{nPlur} - \emptyset - Adv$	<i>Птушкі над вёскай – чародкамі</i> (Т. Бондар)
		$Pron Pers_{nSing} - \emptyset - Adv$	<i>Я – пехатой, – узрадаваўся ён, што гэтая вуліца была не так далёка, як яму здавалася спачатку</i> (В. Быкаў)
		$Pron Pers_{nPlur} - \emptyset - Adv$	<i>– Мы – градою, узмежкам, – падказаў нехта</i> (Т. Бондар)
Усяго (у межах мадэлі)			6
	Агенс – прэдыкат – дырэктыў- фініш – медыятыў-1	$N_{nSing} - \emptyset - Adv$ $N_{aSing} - Adj_{nSing} - N_{gSing}$	<i>І раптам лёгкі цень – на велічнасць уцёса</i> (Р. Баравікова)
		$N_{nPlur} - \emptyset - Adv - N_{aSing}$	<i>– Хлопцы! Хутчэй – на завод</i> (А. Дзялендзік)
		$Pron Pers - \emptyset - Adv - N_{aSing} - Adj_{aSing}$	<i>Птушка патрывожаная свішча, // І настылі з раницы кусты. // Я хутчэй – на ціхае гарышча, // Дзе схаваны даўнія лісты</i> (Р. Баравікова)
Усяго (у межах мадэлі)			3

Від	Мадэль	Структурная схема	Прыклады
Рух суб'екта, суадносны з прасторавым арыенцірам	Агенс – прэдыкат – транзітыў – медыятыў-1	Pron Pers _{nSing} – \emptyset – Adv – Pron Pers _{aPlur}	<i>А ён гэтак рашуча просіцца на іх</i> (В. Быкаў)
		Pron Pers _{nSing} – \emptyset – Adv – N _{gSing} – Pron Pers _{Sing}	<i>Ярам-долам каля жыта, // Цераз лета, з-за ракіты – // Да цябе, хлапчына, напрыклад і</i> (Г. Бураўкін) <i>Праз цемру няю нацянькі – // Да зор, да неба</i> (М. Шабовіч)
		N _{nSing} – Adj _{nSing} – N _{gPlur} – \emptyset – N _{lSing} – Adj _{lSing}	<i>Насустрачаюцца – такой знаёмай рыскай – // Гусей цяжкая хвалістая ліўня</i> (Г. Бондар)
		N _{lPlur} – \emptyset – N _{aSing} – Pron Adj	<i>Ён сядзіць, усё расце, буяе: агуркі на тапарышчу, памідоры на гарыку. А праз гэту прыгажосць – гусеніцамі</i> (М. Матукоўскі)
Усяго (у межах мадэлі)			4
Рух суб'екта, суадносны з зыходным пунктам	Агенс – прэдыкат – дырэктыў-старт – медыятыў-1	N _{nPlur} – \emptyset – Adv – N _{lPlur} – Pron Adj	<i>А міны скрозь з бакоў усіх</i> (П. Броўка)
		N _{nSing} – \emptyset – N _{lSing} – N _{Plur} – i – Adj _{lSing} – Adj _{Plur i}	<i>Гарачым агнём неспакойная кроў // Па пругкіх жылах</i> (А. Куляшоў)
Усяго (у межах мадэлі)			2
Рух суб'екта, суадносны з умовамі	Агенс (імпл.) – прэдыкат – кандытыў – медыятыў	N _{lSing} – Adj _{lSing} – N _{gPlur} – \emptyset – Adv	<i>– Пётр Пятровіч... вы ў ботах на танцы?</i> (Г. Марчук); <i>– Такім разводдзем немагчыма ні пешы, ні на конях</i> (І. Мележ)
Усяго (у межах мадэлі)			1

Від	Мадэль	Структурная схема	Прыклады
Рух суб'екта, суадносны з тэмпаральнымі характарыстыкамі	Агенс – прэдыкат – фінітыў-4 – тэмпаратыў	Pron N _{nSing} – ∅ – Adv – Adv	– Хай хто-небудзь спачасту адзін. Як бы ў разведку. А пасля другі. Каб не абоім адрагу (З. Быкаў)
	Агенс (імпл.) – прэдыкат – дырэктыў-фініш – тэмпаратыў	N _{aSing} – ∅ – Adv – Pron Adj _{gPlur}	У мір, да ўсё – надоўга, на вякі (Т. Бондар)
		Adv – ∅ – N _{gPlur}	– Куды вы поціў ночы (І. Мележ)
		Pron Pers _{nSing} – ∅ – N _{aSing} – N _{aSing}	Яна – на ганак праз імгненне, // А там – на вулку наўздагон (Ч. Гілевіч)
		Pron Pers _{Sing} – ∅ – Adv	– Я сёння – нікуды (А. Макаёнак)
		Pron Pers _{Plur} – ∅ – Adv – N _{aSing} – Adj _{aSing}	– А вы – надоўга ў родны дом? (Н. Гілевіч)
		Pron Pers _{Plur} – ∅ – Adv – N _{gPlur}	– А вы надоўга да нас? (В. Быкаў)
		N _{iSing} – ∅ – N _{iSing} – Adv	Прыбегла на пошту. Цёмна ў вачах. // У Мінск напісала некалькі слоў. // Пайшла тэлеграма па правадах. // А Лена той хвіляю зноўку дамоў (П. Броўка)
		Pron Pers _{nPlur} – ∅ – Pron Num _g + N _{gPlur} – N _{iSing}	– Праз некалькі дзён мы – на Волзе (А. Макаёнак)
		Pron Pers _{nSing} – ∅ – Adv – N _{gSing}	– Дзед, а куды ты пасля вайны? (А. Дударай)

Від	Мадэль	Структурная схема	Прыклады
		Pron Pers _{nSing} – ∅ – Adv – N _{aSing} – Pron Adj _{aSing}	<i>Як дачуўся, што ты такім ўладу займеў, у тую ж хвіліну я – сюды (А. Макаёнак)</i>
		Adv – N _{nSing} – ∅ – Adv – N _{aSing} – N _{iSing}	<i>Тады Войцік ур із прытомнеў і, прыгнуўшыся, – за хвою, а пасля – на ўзлеску далей (В. Быкаў)</i>
		Adv – ∅ – N _{aSing} – N _{iSing}	<i>Вось першы ўем, а заўтра ранічкай – у тыл (В. Быкаў)</i>
		Pron Pers _{nSing} – ∅ – N _{gSing} – (Num + N _{gPlur})	<i>Будзьце ім паглядзець. // Ёсць нямала навін. // Я – з Чырвон-Гарышка, // Можжа, сорак хвілін (П. Броўка)</i>
Усяго (у межах мадэлі)			14
Рух суб'екта, суадносны з перыядычнасцю або паўтаральнасцю	Агенс – прэдыкат – дырэктыв-фініш – дыстрыбутыв-2	N _{nPlur} – ∅ – Adv – Adv	<i>А думы ўгору – зноў і зноў (П. Броўка)</i>
Рух суб'екта, абумоўлены пэўнай прычынай	Агенс (імпл.) – прэдыкат – каўзатыв – дырэктыв-фініш	N _{nSing} – ∅ – Adv – N _{aSing} – N _{gSing}	<i>Мікола чамусьці – у бок школы (Г. Марчук)</i>
		N _{nSing} – ∅ – N _{iSing} – N _{aSing}	<i>Хата была прыбраная. І Тацяна па звычай – на вуліцу (У. Шахавец)</i>
		N _{gSing} – ∅ – N _{gPlur} – Adj _{gPlur}	<i>– Не аглядайся. // З радасці – да зор нябёсных (Р. Баравікова)</i>
Усяго (у межах мадэлі)			4

Від	Мадэль	Структурная схема	Прыклады
	Агенс – прэдыкат – каўзатыў – дырэктыў-фініш – тэмпаратыў	$N_{nSing} - \emptyset - Adv - N_{aSing} - N_{aSing} - Pron Adj_{aSing}$	<i>У тую ж хвіліну Сцяпан зь вачэйку – за парог</i> (А. Бачыла)
Рух суб'екта, суадносны з мэтай	Агенс – каагенс – прэдыкат – дырэктыў-фініш	$Pron Pers_{nSing} - N_{lSing} - \emptyset - N_{aPlur} - N_{gPlur}$	<i>– Ну, пакуль // А я з партаргам // У брыгады да касцоў</i> (П. Брэйдан)
	Агенс – каагенс – прэдыкат – дырэктыў-фініш – тэмпаратыў	$Pron Pers_{nSing} - N_{lSing} - \emptyset - Adv - N_{aSing} - Pron Adj_{aSing}$	<i>Дзень кожны я з стадам сюды – на балота</i> (З. Бядуля)
	Агенс – каагенс – прэдыкат – дыстрыбутыў-2	$Pron Pers_{nSing} - \emptyset - N_{iPlur} - N_{lSing} - Pron Pers_{iPlur}$	<i>– Ён жа ўсё па начах то з дзеўкай, то шчэ з кім! – Яшчэ невядома, ты з кім</i> (І. Мележ)
	Агенс – прэдыкат – дырэктыў-фініш – дыстрыбутыў	$N_{nPlur} - \emptyset - Adv - N_{nPlur}$	<i>Нам папчасціла абзавесціся добрым праважатым. І падарожжа мусіла выйсці за межы Вілейкі. Нашы студэнты – на вёсках і гарадах Вілейшчыны. З добрым расказчыкам гэта карысна ўдвая («Шкаляр»)</i>
Усяго (у межах мадэлі)			5